

V Praze dne 14. září 2021

Stanovisko ČMKOS k materiálu MF ČR

„Návrh zákona o státním rozpočtu České republiky na rok 2022 včetně rozpočtové dokumentace“

A. Základní parametry rozpočtu na rok 2022 s výhledem na roky 2023 a 2024

Druhého září letošního roku ministerstvo financí zveřejnilo návrh zákona o státním rozpočtu České republiky na rok 2022 včetně rozpočtové dokumentace. Součástí dokumentace je i „Návrh střednědobého výhledu na léta 2023 a 2024“.¹

Deficit státního rozpočtu je pro sledovaná léta navržen ve výši -376,6, -362, -343 mld. Kč, přičemž největší meziroční pokles deficitu -124,6 mld. Kč je plánován na příští rok. Oproti materiálu „Příprava státního rozpočtu ČR na rok 2022 s výhledem na roky 2023 a 2024“ ze 7. června letošního roku, který předpokládal vývoj schodků -390,-370,-343 mld. Kč, tak dochází k mírnému urychlení poklesu schodků.²

ukazatel	2021 SR	2021 SR (bez EU a FM)	2022 SR	2022 SR (bez EU a FM)	rozdíl 2022- 2021	rozdíl 2022- 2021 (bez EU a FM)	index 2022/2021 v %	index 2022/2021 (bez EU a FM) v %
příjmy státního rozpočtu	1 385,6	1 252,0	1 543,3	1 350,2	157,7	98,2	111,4	107,8
výdaje státního rozpočtu	1 885,6	1 752,0	1 919,9	1 726,8	34,3	-25,2	101,8	98,6
saldo státního rozpočtu	-500,0	-500,0	-376,6	-376,6	123,4	123,4	75,3	75,3

Pozn. bez EU a FM a účetní operace v rámci PRV

Součástí materiálu je návrh příjmů a výdajů rozpočtových kapitol státního rozpočtu na léta 2022 až 2024 a návrh příjmů a výdajů státních fondů na léta 2022 až 2024.

Předložený návrh rozpočtu je postaven na nové makroekonomické prognóze MF ČR. Ta byla nově natrvalo přesunuta z července do srpna. (Oficiálně byla zveřejněna 24. srpna.) MF ČR tedy zpracovávalo svou prognózu již se znalostí prognózy ČNB (Zpráva o měnové politice – léto 2021), která byla zveřejněna 15. srpna (viz dále).

¹ Předběžný návrh příjmů a výdajů na léta 2022 až 2024 podle jednotlivých kapitol státního rozpočtu a státních fondů vláda projednala a schválila dne 7. 6. 2021. Na základě toho ministerstvo financí na konci června rozepsalo schválené limity příjmů a výdajů na léta 2022 až 2024 jednotlivým kapitolám státního rozpočtu (vč. státních fondů). Po předložení podrobných rozpočtů od jednotlivých správců kapitol a na základě srpnové makroekonomické prognózy zpracovalo ministerstvo financí návrh zákona o státním rozpočtu na rok 2022 včetně rozpočtové dokumentace a návrh střednědobého výhledu na léta 2023 a 2024.

² Návrh rozpočtu předložený na jednání ministryně financí a předsedy vlády s prezidentem dne 28. srpna obsahoval pro příští rok již v červnu signalizovaný schodek -390 mld. Kč. Aktuální schodek, oproti původnímu předpokladu nižší o 13,4 mld. Kč, vznikl zřetelně jako reakce na kritiku návrhu rozpočtu ze strany prezidenta republiky.

B. Výdajové priority obsažené v předloženém dokumentu

Rozpočtové priority státního rozpočtu na rok 2021 jsou následující:³

Podpora seniorů. Mimořádné zvýšení důchodů o jednotnou pevnou částku 300 Kč od ledna 2022 (dopadem ve výši 10,6 mld. Kč). Zvýšení průměrného starobního důchodu od 1. ledna 2022 by pak mělo činit vč. zákonné valorizace celkem 797 Kč (v předchozí verzi 758 Kč). Průměrný důchod by měl být ve výši 16 271 Kč (v předchozí verzi 16 195 Kč).

Podpora zdravotnictví. Zvýšení platby za státní pojištění z 1767 Kč na 1967 Kč, tj. o 13,9 mld. Kč.

Podpora rodin – zvýšením daňového zvýhodnění na druhé (o 2916 Kč ročně), třetí a další dítě o 3636 ročně, prodloužení otcovské dovolené na dvojnásobek a další opatření (dopad cca 2,5 mld. Kč).⁴

Investiční oblast. Zvýšení kapitálových výdajů v roce 2022 na 206,7 mld. Kč, tj. o 19,2 mld. Kč oproti letošnímu roku.

Podpora vědy, výzkumu a inovací. Celkové výdaje ve výši 48,5 mld. Kč, tj. 0,8 mld. Kč nad úroveň letošního roku.

Posílení výdajů na bezpečnost a integrovaný záchranný systém. (Nárůst výdajů MO o 5,3 mld. Kč, HZS o 1,9 mld Kč a Policie ČR o 1,6 mld. Kč.)

C. Východiska, souvislosti, rizika a dopady návrhu státního rozpočtu pro rok 2022

1. Daňové změny uskutečněné v minulém roce v během covidové pandemie a jejich implikace pro nejbližší období

Vláda a následně i parlament byly loňského roku různými lobbistickými skupinami dotlačeny do zbrklých daňových opatření velmi velkého rozsahu. Pod hlavičkou tzv. pomoci ekonomice proti dopadům koronaviru se v uměle vytvořeném časovém stresu a bez řádného promyšlení dopadů přijímaly daňové změny trvalého charakteru. Změny, které by za „normální situace“ bylo velmi obtížné, ne-li nemožné schválit a jejichž působení bude zásadním způsobem ovlivňovat vývoj veřejných financí v následujících letech. (To platí i

³ Oproti červnovému předběžnému návrhu, který obsahoval pouze tři priority (mimořádný důchod, zvýšení výdajů MŠMT o 5.1 mld. Kč a udržení investic na úrovni letošního roku), došlo tedy v předkládaném rozpočtu ke zvýšení počtu priorit na dvojnásobek a zároveň k jejich zásadní restrukturalizaci. Ze „starých priorit“ zůstalo pouze zvýšení důchodů.

⁴ Toto opatření lze chápat spíše jako „z nouze ctnost“. Bylo totiž schváleno v rámci chaotického projednávání tzv. zrušení superhrubé mzdy na konci minulého roku. Je zajímavé, že další daňové opatření, které vzniklo tímž způsobem – totiž další navýšení daňové slevy na poplatníka pro rok 2022 – mezi prioritami uvedeno není.

presto, že se některá z těchto opatření mohou jevit kvůli aktuálně nízkému rozpočtovému dopadu jako nepodstatná.)

Toto hodnocení můžeme vztáhnout prakticky na všechny daňové balíčky přijaté v minulém roce. Z konkrétních opatření pak především na loss carryback, zrušení daně z převodu nemovitostí, zavedení stravovacího „paušálu“ a i naprosto nezodpovědný způsob zrušení superhrubé mzdy (který bude mít ještě „dozvuk“ v příštím roce v dalším navýšení daňové slevy na poplatníka)⁵. Nesmíme vynechat ani taková „mediálně nenápadná“, ale ekonomicky velmi účinná opatření, jako je údajně dočasné „vypnutí“ již fungujícího systému elektronické evidence tržeb a „nespuštění“ poslední etapy. (EET zůstane prozatím oficiálně vypnuta do konce roku 2022!)⁶ Těmito opatřeními se tak dokončil proces destrukce daňového systému, zahájený v předminulé dekádě ODS projektem rovná daň (viz Modrá šance), a nastartoval proces dekapitalizace a následné privatizace veřejných pojistných systémů – především zdravotního a důchodového.

Nejzřetelněji se tyto problémy samozřejmě projevují v nárůstu plánovaného (ale i skutečného) schodku státního rozpočtu na letošní i příští rok. Takže zatímco v loňském roce dosáhl deficit státního rozpočtu při poklesu nominálního HDP o -1,7 % hodnoty -367 mld. Kč, tak při letošním předpokládaném růstu +6,2 % (to znamená při osminásobně rychlejším nominálním růstu HDP) je plánován deficit -500 mld. Kč. Už to bez nějakých hlubších rozborů ukazuje na fatální problém rozpočtové a daňové politiky. **To, že deficit státního rozpočtu při růstu ekonomiky neklesá, ale naopak meziročně roste, i když velmi pravděpodobně nedosáhne plánovaného schodku -500 mld. Kč (viz dále), je potvrzením toho, co ČMKOS tvrdila celý minulý rok, a sice že přehnané přijímání trvalých daňových snížení zásadního rázu a objemu trvale poškodí veřejné finance ČR, především státní rozpočet.** Bohužel musíme konstatovat i to, co je dnes naprosto zjevné, že MF ČR fakticky rezignovalo na skutečné řízení veřejných financí České republiky, o čemž svědčí nejen naprosto pasivní návrh státního rozpočtu na tento rok, ale i fakt, že **dosud neexistuje žádný veřejně známý konsolidační plán veřejných financí.**

2. *Vyvolané inflační očekávání a charakter nastupující inflace*

Velmi vysoké deficity státního rozpočtu, které nemají v historii ČR obdoby, vyvolaly nebezpečné inflační očekávání.⁷ Obyvatelstvo si zjevně přeložilo velmi nebyvale vysoké

⁵ Dopad tohoto opatření na meziroční růst čisté nominální mzdy lze odhadnout na úrovni průměrné mzdy na zhruba 0,7 %.

⁶ Je velmi zajímavé, že např. v předloženém materiálu, stejně jako např. v Konvergenčním programu, není o vyhodnocení tohoto opatření ani zmínka. Koneckonců není zde ani zmínka o vypnutí EET. Dopad vypnutí EET se skládá ze dvou faktorů – z vlastního pozastavení již fungující EET a nespuštění závěrečné fáze. Souhrnný roční dopad lze ČMKOS odhadnout zhruba na 10 mld. Kč.

⁷ Nutno ovšem dodat, že inflační očekávání jsou v současném světě velmi silná. Byla podpořena nadměrnými stimulačními programy v boji proti dopadům koronaviru, spojenými především s nadměrnými fiskálními stimuly (USA). Inflační očekávání mimo jiné vedou ke strategii zajištění se proti inflaci, která paradoxně sama inflaci způsobuje. Snaha zachovat hodnotu aktiv v turbulentní, těžko odhadnutelné době vede investory k jejich zaparkování v reálných komoditách. Nemusi jít jen o typické zlato či jiné kovy, ale poslední velká krize ukázala, že při násobném přebytku virtuálních peněz nad reálnými statky to může být kde co. O to je ovšem tento vývoj nebezpečnější – v některých ohledech přímo zničující. Při minulé krizi bylo opravdu děsivé, když nadnárodní

deficity státního rozpočtu, s nimiž se žádná žijící generace občanů České republiky nikdy nepotkala, jako zdroj znehodnocení měny a začalo se proti tomu spontánně zajišťovat (tzv. hedgovat).⁸ Jak by také ne, když generace občanů tohoto státu byly léta, rozpočet za rozpočtem, přesvědčovány, že deficity už v řádu několika desítek miliard korun jsou něco absolutně škodlivého, co poškodí naše děti, měnu a vůbec celý stát. A najednou jsou tady částky o řád vyšší a všichni se tváří jako by se nic nedělo. Po historickém zklamání z různých investičních nástrojů pak lidé zvolili jako nástroj zajištění (hedgingu) to, čemu rozumí, a na co si mohou sáhnout – nákup nemovitostí (kde i dlouhým přetrváváním nízkých hypoték vznikla zřetelná bublina).

Extrémní cenové nárůsty na trhu s nemovitostmi mají velmi nepříjemný dopad. Naprosto se vzdálily běžným příjmům a je zřejmé, že na trh byla vržena nejen velká část „zadržené poptávky“, ale především část úspor. Vzhledem ke zvláštnímu charakteru (a příčinám tohoto nárůstu) se však nejedná o klasickou investiční „bublinu“, a proto také nelze očekávat výrazný pokles cen (u většiny investorů totiž není motivace prodat, ale držet). Každopádně zde vznikl poměrně značný ekonomicko-sociální problém. Jeho řešení bude velmi obtížné a bude dříve či později nesporně zdrojem sociálních konfliktů.

Co se týče vlastní inflace (resp. toho co se za ni v České republice vydává), tak bude vlivem tohoto faktoru **na první povrchní pohled omezená. Ceny nemovitostí nejsou součástí indexu spotřebitelských cen, který se v ČR používá jako měřítko inflace** (jde o investici). Je však nesporné, že postupně i tento nárůst bude částečně do indexu spotřebitelských cen „prosakovat“ vlastním růstem stavebních prací, stavebnin a dalších komodit spojených s bydlením a tzv. imputovaným nájemným.⁹ Ne však plně. Ovšem fakt, že se zde sektor zahrnující základní životní potřebu – totiž bydlet – zásadním způsobem vzdálil kupní síle příjmů běžných občanů, a protože se nezahrnuje do indexu spotřebitelských cen, tak se ani neprojeví při valorizaci sociálních dávek, natožpak růstu mezd – je naprosto fatální zjištění a jedno z největších rizik pro vývoj inflace v budoucích letech. Samozřejmě tento zásadní problém může být po určitý čas „kompenzován“. Vzhledem k aktuální situaci především nízkým nájemným. Ani to však není udržitelné již ve střednědobém horizontu.

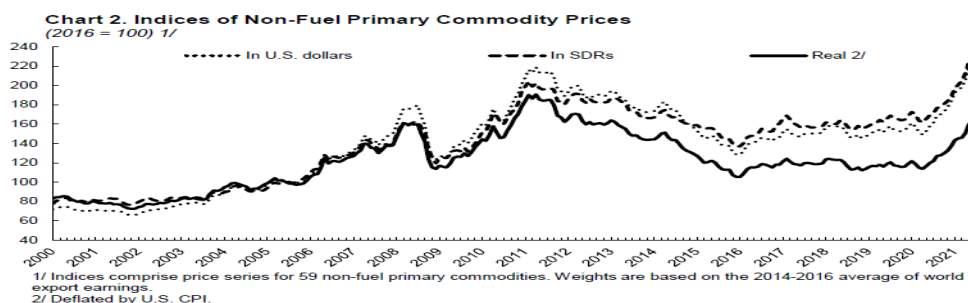
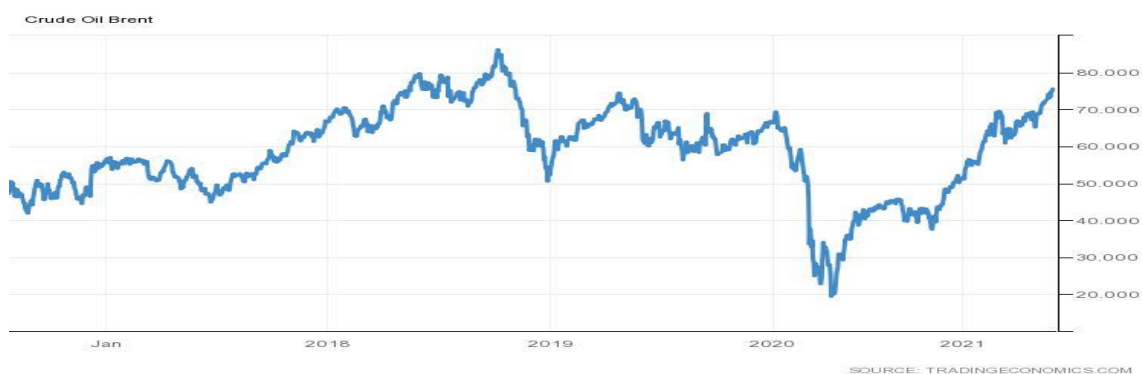
Na jaře při prezentacích jednotlivých jarních makroekonomických prognóz (ČNB, MF, ČBA apod.) vznikaly mezi tzv. ekonomickými analytiky velké diskuse o tom, jaký charakter a jak se projeví tzv. zadržaná inflace spojená s odloženou kupní silou z období koronakrizy. Podle tehdy převažujících představ by se odložená kupní síla obyvatelstva měla uvolnit a vzniklá krátkodobá inflace měla mít poptávkový charakter. To byl i názor ČNB. Skutečnost je ale do značné míry jiná, a ČNB proto poměrně zásadním způsobem upravila svou prognózu publikovanou v polovině srpna. Především jde o to, že tato inflace, která se začíná v české ekonomice rozvíjet, nemá poptávkový charakter, ale nákladový charakter.

Je zřejmé, že se do ČR tlačí ceny ze zahraničí. Dochází k rychlému růstu cen primárních komodit. Důvody k nákladové inflaci se týkají již uvedených inflačních očekávání. Komodity slouží jako zajištění proti inflaci (viz poznámka č. 7), dále pak souvisí

investoři začali své obrovské zdroje zabezpečovat potravinami (rýže), což přivedlo některé z nejchudších zemí světa na pokraj hladomoru (Bangladéš, Haiti apod.).

⁹ Součástí indexu spotřebitelských cen je tzv. „Imputované nájemné vlastníků – nájemníků (náklady vlastnického bydlení)“, do kterého jsou zahrnuty následující cenové indexy (v závorce relativní váha): – tržní ceny nových bytů a rodinných domů, prodaných jako finální produkt, tj. na klíč, bez zahrnutí cen pozemků (17,4 %), – samostatitelství rodinných domů (23,2 %), – renovace a přestavby rodinných domů (18,0 %), – renovace bytových domů nepřímo měřené přes úhrady fondů oprav ve společenstvích vlastníků (10,5 %), – rekonstrukce a údržba bytů a rodinných domů (25,0 %), – platba za realitní zprostředkování a daň z prodeje nemovitosti (5,9 %).

s problémy dopravy, zdražením kontejnerové přepravy a celkově narušením výrobních řetězců. V případě ČR se jedná o inflaci importovanou, inflační tlaky by mohla poněkud zeslabit posilující koruna. Je sporné, do jaké míry se jedná o kratší výkyv. Mezi ekonomy se objevují i názory týkající se nového komoditního „supercyklu.“ Nákladová inflace patří k nejhorším zprávám v ekonomice. De facto proti ní neexistuje obrana, vynecháme-li vykouzlení pozitivního nabídkového šoku. Navýšení úrokových sazeb, které v této situaci provádějí centrální banky (ČNB již velmi aktivně), jen částečně srazí inflaci, ale prostřednictvím nejhoršího nástroje, který si můžeme představit – prostřednictvím poklesu ekonomiky. (Podrobněji se k tomu vrátíme v části 6.)



3. Dlouhodobé dopady daňových změn

Výše uvedené aktuální problémy jsou ve skutečnosti pouze „špičkou ledovce“. Daňové změny provedené v roce 2020 mají vedle toho dlouhodobé systémové dopady. Tyto odděleně prezentované a posuzované daňové změny se ve skutečnosti „slily“ a vytvořily novou kvalitu. Jaksi mimochodem se totiž v minulém roce „krok za krokem“ uskutečnila nikým nevyhlášená **zásadní reforma zdanění v České republice**. Ta zároveň vyvolala zásadní a v podstatě nevratné procesy v české ekonomice a společnosti.¹⁰ Těmi jsou především:

¹⁰ Podle našeho odhadu se celkový roční dopad snížení daní bude v roce 2021 pohybovat zhruba okolo čtvrt bilionu korun na celé veřejné finance. Tím tato nevyhlášená daňová reforma překonala dosavadní rekord ve snížení daňových příjmů spojených se zavedením tzv. rovné daně v roce 2008. (Tehdy se celkový dopad daňových reforem pohyboval okolo -180 mld. Kč ročně, ovšem opatření nabíhala postupně a dopad byl tak rozložen do více let.)

Opakující se velmi vysoké deficity veřejných financí. Česká republika vstoupila do období velmi vysokých deficitů veřejných financí. Po loňském deficitu cca -367 mld. Kč (podle pokladního plnění) je letos dosažení deficitu na úrovni minimálně cca 450 mld. Kč (dosti pravděpodobné (viz dále). Z obecného pohledu je takováto výše (ještě k tomu narůstajících!) deficitů fakticky neodstranitelná bez přijetí zásadních opatření na příjmové i výdajové straně veřejných rozpočtů. Na druhou stranu je ovšem více než zřejmé, že uskutečněná daňová opatření v minulém roce tyto obecné možnosti konsolidace minimálně z poloviny uzavřela.

Provedená „daňová reforma“ fakticky odsunula úlohu konsolidace veřejných financí pouze na výdajovou stranu, což s sebou nese hmatatelné riziko ohrožení ekonomického růstu a tím i vlastní konsolidace (viz situace před deseti lety).¹¹ *To samozřejmě směřuje především na střední- a nízkopříjmové skupiny obyvatelstva, především zaměstnance a důchodce.* Navíc u těchto vysokých deficitů není vůbec jasné, zda pomohou nastartovat ekonomiku, a především zda pomohou její restrukturalizaci a dlouhodobě vysokému ekonomickému růstu. Je téměř jisté, že většina těchto „daňových impulsů“ totiž bude znamenat pouze navýšení zisku firem a jako v předchozích letech odplyne do zahraničí.¹²

Realizované daňové změny **zásadním způsobem dále prohlubují nespravedlnost českého daňového systému.** Zásadním problémem daňové soustavy v ČR je, že většina daní je přímo navázána na mzdy a jejich vývoj. Je to dáno tím, že největším daňovým zdrojem veřejných financí je pojistné zaměstnanců, nepřímé daně a daň z příjmu ze závislé činnosti. Ta už je dokonce vyšší než daň z příjmu u korporací.¹³ (Navíc vývoj mezd ovlivňuje bezprostředně i vývoj důchodů a tím i výši nepřímých daní uhrazených po zaměstnancích druhou největší skupinou spotřebitelů.)

Všechna opatření obou daňových balíčků přijatých v minulém roce jsou určena především pro firmy a OSVČ, a to včetně zrušení superhrubé mzdy! To znamená, že zásadní nerovnost ve zdanění mezi jednotlivými daňovými poplatníky se bude ve skutečnosti ještě prohlubovat. **Struktura zdanění, zaměřená na zdanění práce a spotřeby při velmi nízkém zdanění kapitálu a majetku (v ČR jsou prakticky zrušeny veškeré majetkové daně), se nápadně podobá zdanění méně vyspělých rozvojových zemí.**

4. Ekonomický růst na základě nové srpnové makroekonomické prognózy

Nová makroekonomická prognóza oproti předchozí prognóze z dubna letošního roku výrazným způsobem urychlila ekonomický růst jak v letošním, tak i příštím roce. Výrazné urychlení zaznamenal především růst HDP v nominálním vyjádření. MF pro letošek zvýšilo

¹¹ Odvozeně se bude dostávat do chronických problémů i systém zdravotního pojištění, který bude muset být průběžně doplňován z veřejných rozpočtů. Snaha o přesun některých podstatných výdajů na konto příjmů z EU je velmi omezená. Příjmy z EU jsou pro případné vyrovnání daňových výpadků zásadně nedostatečné.

¹² Toto tvrzení jakoby popírá návrh státního rozpočtu na příští rok, který počítá s poklesem schodku fakticky pouze díky opatření na straně příjmové. Bohužel předpokládaný pokles deficitu státního rozpočtu, plynoucí z vypnutí opatření na boj proti koronaviru, po které zůstane rozpočet stále v hlubokém deficitu plánovaném aktuálně na -376,6 mld. Kč, nelze ani při dobré vůli nazývat rozpočtovou konsolidací. (Mimo to je to naprosto jasný důkaz, že většina deficitu nebyla a není způsobena na výdajové straně bojem proti koronaviru, ale na straně příjmové daňovými změnami.)

¹³ V roce 2020 to bylo přes 50 %, zrušením superhrubé mzdy dojde nesporně k poklesu výnosu daně z příjmu fyzických osob, přesto lze na základě vývoje za pololetí letošního roku reálně očekávat, že i poté bude daň z příjmu fyzických osob vyšší než u osob právnických.

odhad růstu z jarních 4,9 % na 6,2 % a pro příští rok pak z jarních 5,5 % na 6,3 %. V reálném vyjádření nebyla tato revize příliš výrazná – pro letošek se reálný růst zvýšil z jarních 3,1 % na 3,2 % a pro příští rok pak z jarních 3,7 % na 4,2 %. **Tento rozdíl ukazuje na to, že navržený rozpočet bude oproti svým předchůdcům výrazněji „krmen inflaci“.**

V absolutních číslech to znamená, že do letošního státního rozpočtu by mělo připlynout podle nové prognózy proti předpokladům schváleného rozpočtu z titulu rychlejšího nominálního růstu HDP navíc téměř 40 mld. Kč.

Tomuto očekávání nahrává nejen aktuální vývoj ekonomiky, kdy dochází k růstu v průmyslu, stavebnictví i zahraničním obchodu, ale i aktuální makroekonomické odhady Evropské komise z počátku července. Pokud se týká České republiky, jsou tyto odhady poněkud vyšší než odhady MF ČR ze srpna letošního roku. Např. reálný růst HDP v letošním roce odhaduje EK na úrovni 3,9 % (platný odhad MF je 3,2 %). Pro příští rok EK odhaduje růst ČR na úrovni 4,5 % (MF 4,2 %).

Vedle těchto vcelku pozitivních signálů se však ukazuje i celá řada signálů negativních. Někteří analytici poukazují na určitou „krátkodechost“ ekonomického růstu v průmyslu, který je prozatím ukryt za poměrně vysokými meziročními tempy. Upozorňují na problém velmi nízké základny minulého roku, způsobené opatřeními proti koronaviru. Mezi dubnem a květnem letošního roku došlo k meziměsíčnímu poklesu průmyslu o 3,6 %. I když v dalších měsících byl již zaznamenán meziměsíční růst (červen 1 %, červenec 2,6 %), stále se objevují a zdá se, že i zesilují problémy v subdodávkách dílů a surovin a s nimi spojené výrazné ceny nárůstu cen dopravy, které limitují další růst. **Jde samozřejmě o projevy koronaviru**, který nezmizel a který ať již přímo, či nepřímo ovlivňuje a bude ovlivňovat i ekonomický vývoj v ČR i nadále. Největší problém pro ekonomický růst v příštím roce se však skrývá v protichůdné politice MF ČR (resp. vlády) a České národní banky (viz část 6.).

5. Aktuální vývoj deficitu státního rozpočtu za rok 2021 a předpoklad roku 2022

Aktuální vývoj státního rozpočtu lze považovat za relativně pozitivní (samozřejmě míněno v relaci ke schválenému rozpočtu). V měsíci červnu došlo ve vývoji do té doby rychle rostoucího deficitu k zásadnímu zlomu. Jestliže za 1.–5. měsíc dosáhl schodek státního rozpočtu hodnoty -255 mld. Kč (tj. průměrný meziměsíční růst schodku -51 mld. Kč), tak za červen, kdy došlo k vypnutí prakticky všech anticovidových opatření, byl tento nárůst již jen 14,6 mld. Kč. Nový trend pak potvrdil jak červenec s deficitem -281,3 mld. Kč (přírůstek -11,7 mld. Kč), tak i srpen s deficitem -302,1 mld. Kč (přírůstek 20,8). Tento vývoj (ovlivněný zřetelně vyšším přírůstkem příjmů oproti schválenému rozpočtu) dává reálnou naději, že letošní schodek rozpočtu skončí tak jako loni pod úrovní plánovaného schodku -500 mld. Kč. Podle našeho odhadu se bude pohybovat okolo -450 mld. Kč.

Pokud by tomu tak bylo, pak by míra rozpočtové restrikce spojená s plánovaným poklesem schodku státního rozpočtu v příštím roce nemusela být tak silná, jak bylo signalizováno v červnu letošního roku. Původně předpokládané zpomalení nominálního růstu HDP z června ve výši -1,8 %, které by odpovídalo snížení deficitu HDP z 500 mld. Kč na 390 mld. Kč, by se vlivem nižšího letošního schodku státního rozpočtu mohlo dostat na necelé jedno procento. Nicméně dodatečné snížení schodku pro rok 2022 na navrhovaných 376,6 mld. Kč míru rozpočtové restrikce pro příští rok zvyšuje na -1,2 % poklesu nominálního HDP v podmínkách roku 2021.

6. Růst inflace a nebezpečí nekoordinované rozpočtové a měnové politiky

ČMKOS již při předběžném návrhu státního rozpočtu upozorňovala na to, že příští rok bude poznamenán vzájemným prolínáním rozpočtové a měnové restriktce a že tedy ekonomický vývoj České republiky bude extrémně závislý na vzájemné koordinaci měnové a rozpočtové politiky – jinak hrozí nebezpečí výraznějšího zpomalení ekonomického růstu a zpochybnění ekonomických parametrů, na kterých je postaven státní rozpočet. Ačkoli posun v prognóze MF ČR do srpna vyvolával naději na sladění pohledu MF ČR a ČNB na budoucí ekonomický vývoj, zjevně se tak nestalo. Nelze přehlédnout, že prognózy obou klíčových subjektů hospodářské politiky jsou v poměrně příkrém rozporu, což pro skutečný budoucí vývoj České republiky – především ekonomický růst v příštím roce – nemusí mít příliš pozitivní důsledky.

Jde především o to, že ČNB v reakci na velmi silné inflační tlaky v ekonomice, které se podle její nejnovější prognózy na konci letošního roku přiblíží 4% hodnotě (tj. téměř o bod nad horní hranici tolerančního pásma), zahájila již v letošním roce zvyšování úrokových měr. Česká národní banka ve své prognóze počítá se zvyšováním jak 3M PRIBORu¹⁴, tak i 2T reposazby¹⁵, a to poměrně rychlým tempem.

U 3M PRIBORu počítá s postupným zvyšováním sazby až do roku 2023. Sazbu oproti I. čtvrtletí 2021 (0,4 %) ještě letos plánuje zvýšit na více než čtyřnásobek (1,6 %), v příštím roce až na 5,24 násobku (2,1 %) s výhledem výše sazby na konci roku 2023 2,2 %. (MF předpokládá letos stagnaci PRIBORu.)

Stejně tak u 2T reposazby (0,25 % I. čtvrtletí) se předpokládá její nárůst na konci letošního roku na 1,43 % (tj. téměř šestinásobek) s výhledem na konci roku 2023 na hodnotu 2,03 % (více než osminásobek). V reakci na toto zvyšování sazeb ČNB předpokládá:

- Snížení tempa růstu spotřebitelských cen z letošních 3 % na 2,8 % v příštím roce a 2,1 % v roce 2023.
- Snížení tempa růstu nominálního HDP z letos předpokládaných 6,6 % na 5,8 % v příštím roce a dále pak na 4,7 % v roce 2023. To znamená, že prozatím ČNB předpokládaná měnová restriktce bude snižovat tempo růstu HDP meziročně cca o 0,8 %.

Co se týče ministerstva financí, tak to ve své prognóze na zvyšování sazeb vůbec nereaguje. Pro příští rok se jak v inflaci, tak i ekonomickém růstu liší zásadně od předpokladů ČNB, a to jak ve výši, tak i směru vývoje.

- Zatímco ČNB předpokládá pokles růstu spotřebitelských cen, MF naopak předpokládá zrychlení jejich růstu. V příštím roce předpokládá oproti letošním 3,2 % její další zrychlení na 3,5 %. Její předpoklad je o 0,7 %, tj. o pětinu vyšší než ČNB (2,8 %).¹⁶

¹⁴ Prague InterBank Offered Rate (PRIBOR) značí průměrnou tříměsíční sazbu (3M), za kterou jsou banky ochotny nabídnout na mezibankovním trhu peníze (likviditu), odráží tedy hodnotu peněz na trhu. Je klíčová pro výši úroků u hypotečních úvěrů.

¹⁵ REPO sazba. ČNB si půjčuje od komerčních bank jejich volné peníze výměnou za cenné papíry s předem daným maximálním úrokem – repo sazbou. Základní doba splatnosti těchto cenných papírů je 14 dní. Proto se základní sazba označuje také jako dvoutýdenní (2T) repo sazba. Jakmile splatnost vyprší, centrální banka peníze vrátí i se sjednaným úrokem. Výše repo sazby je základní nástroj na ovlivňování inflace – prostřednictvím repo sazby se snižuje (nebo naopak zvyšuje) množství peněz v oběhu.

¹⁶ MF také na rozdíl od ČNB nepočítá (v situaci poměrně výrazného nárůstu sazeb) s posílením kurzu Kč vůči euru. Zatímco ČNB očekává posílení o více než korunu (z 25,6 na 24,5 Kč/EUR), tak MF pracuje s odhadem posílení kurzu z 25,7 na 25,4 Kč/EUR.

- Zatímco ČNB předpokládá meziročně pokles tempa HDP o již zmíněných 0,8 %, MF naopak předpokládá v příštím roce růst o 0,1 %.

Jednoduše řečeno, podle MF ČR nominální ekonomický růst i inflace v příštím roce podle porostou, tedy jejich vývoj bude naprosto inertní jak vůči výraznému snížení deficitu státního rozpočtu, tak proti výraznému nárůstu úrokových sazeb.

Makroekonomická prognóza MF ČR a její souvislosti podle našeho názoru více než naznačuje, že návrh státního rozpočtu pro letošní rok stojí na velmi vratkých základech a předpokladech přehlížejících výrazné riziko propojení měnové a rozpočtové restriktce doprovázeného atakem růstového předpokladu české ekonomiky v příštím roce a potažmo i základních parametrů státního rozpočtu.

7. Zpomalení, resp. zastavení růstu mezd a platů v letošním a v příštím roce

Naprosto fatálním problémem státního rozpočtu v letošním roce, ale i v příštích letech je a ještě více bude výrazné zpomalení růstu mezd a platů jako jednoho z hlavních zdrojů rozpočtových příjmů (podle našeho odhadu je asi 87 % příjmů veřejných financí přímo či nepřímo navázáno na mzdový růst).

Zdá se ovšem, že tento zásadní problém se jen velmi málo chápe. Na mzdy – a to bohužel i veřejná správa – se nahlíží „podnikatelsky“ jako na náklad a ne jako na klíčový zdroj příjmů veřejných financí. Pokud by tomu bylo jinak, nemohli by vládní představitelé horovat pro zastavení růstu mezd, protože zaměstnanci údajně již dostali přidáno snížením daní (tzv. zrušením superhrubé mzdy). Růst mezd se výrazně zpomalil už v minulém roce.

Letos se bohužel bude situace kvůli operaci se superhrubou mzdou a s ní spojeným výzvám vládních představitelů na zastavení mzdového růstu, kvůli dopadům koronaviru, konkurenci levné pracovní síly z dovozu (ale i např. extrémnímu růstu hypoték) opakovat. I když oficiálně dojde velmi pravděpodobně k nárůstu průměrných reálných mezd v ročním vyjádření cca o 2 %, velká část tohoto nárůstu bude výrazně ovlivněna statistickými efekty spojenými s bojem proti koronaviru v minulém a letošním roce, koncentrovaným především do druhého čtvrtletí letošního roku.

Na straně jmenovatele jde především o nižší mzdovou základnu minulého roku, kdy především zaměstnanci středních a menších firem fungovaly v covidovém režimu (část zaměstnanců čerpala dovolenou, neplacené volno nebo ošetřovné hrazené státem). Na straně čitatele potom jde o výplatu ročních bonusů, a to nejen v odvětvích bezprostředně souvisejících s bojem proti pandemii (zdravotnictví, školství aj.), ale i v průmyslu.

Tento vývoj můžeme dost dobře demonstrovat na růstu mezd a platů v I. čtvrtletí a II. čtvrtletí. Co se týče prvního čtvrtletí, tak v něm byl celkový růst ve výši 3,2 % tažen především růstem platů v oblasti zdravotnictví (11,3 %) a školství (4 %), zatímco růst ostatních odvětví byl velmi nízký, sotva na úrovni inflace (průmysl a obchod 2,2 %, zemědělství 1,5 %, doprava a stavebnictví 1 %, veřejná správa 0,5 %).

Ve II. čtvrtletí došlo k výraznému „urychlení“ růstu mezd a platů v průměru na 11,3 %. Tento růst byl tažen především růstem v oblasti zdravotnictví a sociální péče (efekt výplaty mimořádných odměn), kde meziročně došlo k nárůstu o 43,8 %, ve školství o 9,9 %, průmysl jako celek dosáhl růstu 10,7 %, doprava 7,6 % a stavebnictví 6,5 %, veřejná správa pak pouze 0,8 %. K velmi vysokým nárůstům o 17,3 % došlo i v oblasti ubytování a pohostinství (kde se ovšem projevil statistický efekt nízké základny.)

Každopádně jak MF, tak ČNB počítají pro poslední čtvrtletí s „vyhasnutím“ těchto efektů a s růstem průměrné nominální mzdy +3,3 % (MF), resp. 2,7 % (ČNB) a tedy již s poklesem reálné mzdy okolo -1,0 % (obě instituce).

S výrazným zpomalením růstu reálných mezd pro příští rok počítají obě instituce, přestože má pokračovat poměrně rychlý růst produktivity práce. Ministerstvo financí dokonce předpokládá, že v příštím roce dojde při reálném růstu produktivity práce o 3,7 % k poklesu reálných mezd o -0,3 %, tedy čtyřnásobně rychleji (ČNB předpokládá reálný růst o 1,4 % při růstu produktivity o 3,1 %). Každopádně to znamená, že obě instituce předpokládají výrazný pokles podílu mezd na HDP a k opětovnému nárůstu zisku!

V praxi to znamená, že po šesti letech růstu dojde letos poprvé k poklesu podílu mezd (náhrad zaměstnancům) na HDP, a to hned téměř o jeden a půl procentního bodu – z 46 % dosažených v roce 2020 na 44,6 % letos. S poklesem však počítá MF ČR i pro další roky, takže v roce 2022 by měl tento podíl činit již jen 43,0 %. Pokud k tomu dojde, dostane se Česká republika v tomto klíčovém ukazateli rozdělování přidané hodnoty ve společnosti zpět, zhruba na úroveň roku 2017 a prakticky celá úspěšná etapa růstu mezd ve druhé polovině minulé dekády bude vymazána!!!!

Jde o fatální selhání hospodářské politiky státu směřující proti zaměstnancům, proti růstu mezd a platů. Byli to zaměstnanci, především jimi hrazené daně a odvody, které byly v minulém roce hlavním zdrojem podpory podnikatelského sektoru (a dlouhá léta ještě budou umořovat vzniklé dluhy). Ted' se po nich chce, aby tento sektor a růst jeho zisků sanovali znovu – poklesem svých reálných mezd a platů.

Tento směr je jasně nastíněn a umocněn jak snahou výrazného zpomalení růstu minimální mzdy a s ní spojených minimálních mzdových tarifů, tak i v návrhu, tak i dosavadním předpokladem nulové nárůstu platů pro většinu pracovníků veřejných služeb a správy s výjimkou učitelů.¹⁷

Souhrnně řečeno – daňová a rozpočtová politika zahájená v minulém roce zneužila koronavirové krize k prosazení zásadních a nevratných změn v české společnosti. Změn, které byly již před patnácti lety otevřeně formulovány v projektu Modrá šance. Zásadním způsobem mění nastavení rozdělování ve společnosti. Směřuje k privatizaci a zpoplatnění veřejných služeb. Zastavuje konvergenci českých mezd s vyspělými zeměmi EU. Obnovuje a posiluje sklon České republiky k využívání velmi levné práce jako základní konkurenční výhody a tím oddaluje nezbytnou restrukturalizaci. Tím výrazným způsobem přispívá k trvalému uzavření České republiky v jejím podřízeném ekonomickém postavení. Na tomto trendu předložený předběžný návrh státního rozpočtu nic nemění. Naopak ho plně potvrzuje.

¹⁷ U pedagogických pracovníků se dosud počítá v návrhu se zhruba 3% růstem. Nicméně v současné době není ani tato otázka uzavřena. Co se týče ostatních pracovníků, tak podle zpráv z tisku (Právo 6. září) se premiér kloní ke zvýšení platů pro všechny pracovníky v ROPO o inflaci (3,5 %). ČSSD požaduje zvýšit platy v rozpočtové sféře plošně o 3000 Kč měsíčně, tedy zhruba o 8 %.

D. Souhrnné stanovisko Českomoravské konfederace odborových svazů k návrhu státního rozpočtu na rok 2021

Za prvé – realizované trvalé daňové změny v minulém roce zásadním způsobem prohloubily nespravedlnost českého daňového systému. Zásadním problémem daňové soustavy v ČR je, že většina daní je přímo navázána na mzdy a jejich vývoj. Je to dáno tím, že největším daňovým zdrojem veřejných financí je pojistné zaměstnanců, nepřímé daně a daň z příjmu ze závislé činnosti. Všechna opatření obou daňových balíčků přijatých v minulém roce jsou určena především pro firmy a OSVČ, a to včetně zrušení superhrubé mzdy! To znamená, že zásadní nerovnost ve zdanění mezi jednotlivými daňovými poplatníky se prohloubila a ještě bude prohlubovat. ČMKOS považuje za naprosto neúnosnou situaci kdy jsou hlavní příjmy rozpočtů neseny zdaněním práce a spotřeby při velmi nízkém zdanění kapitálu a majetku. Za zásadní krok proto považuje otevření celonárodní diskuse o nastavení a dopadech daní na jednotlivé skupiny české společnosti. Proto jako zásadní vznáší ČMKOS na vládu a MF (už po několikáté) požadavek na **zpracování kompletní veřejně přístupné daňové statistiky, která na skutečných číslech ukáže, jakým podílem ze svých příjmů se jednotliví daňoví poplatníci podílejí na sanaci veřejných výdajů státu.**

Za druhé – ČMKOS považuje aktuální vývoj státního rozpočtu za relativně pozitivní a očekává letos lepší vývoj deficitu státního rozpočtu, než kolik byl plánován. V měsíci červnu došlo ve vývoji do té doby rychle rostoucího deficitu k zásadnímu zlomu. Jestliže za 1.–5. měsíc dosáhl schodek státního rozpočtu hodnoty -255 mld. Kč (tj. průměrný meziměsíční růst schodku -51 mld. Kč), tak za červen, kdy došlo k vypnutí prakticky všech antikovidových opatření, byl tento nárůst již jen 14,6 mld. Kč. Nový trend pak potvrdil jak červenec s deficitem -281,3 mld. Kč (přírůstek -11,7 mld. Kč), tak i srpen s deficitem -302,1 mld. Kč (přírůstek 20,8). Tento vývoj (ovlivněný zřetelně vyšším přírůstkem příjmů oproti schválenému rozpočtu) dává reálnou naději, že letošní schodek rozpočtu skončí tak jako loni pod úrovní plánovaného schodku -500 mld. Kč. Podle našeho odhadu se bude pohybovat okolo -450 mld. Kč.

Za třetí – předložený rozpočet pro rok 2022 lze považovat v současné situaci nejspíše za „umění možného“. Z určitého pohledu ho lze dokonce považovat za rozpočet mírně optimistický. Je fakticky postaven na předpokladu, že se již podařilo překonat koronavirus a že se tedy nebudou opakovat zásahy do ekonomického života z důvodu nové vlny pandemie. O tento předpoklad a o předpoklad rychlého nastartování ekonomického růstu v roce 2021 a 2022 se pak opírá předpoklad výraznějšího poklesu schodku rozpočtu mezi roky 2021 a 2022 o 123,4 mld. Kč (tj. z očekávaných 500 mld. Kč na 376,6 mld. Kč).

Za čtvrté – nelze přehlédnout, že makroekonomická prognóza MF ČR, ze které návrh vychází, se nachází v poměrně výrazném nesouladu s makroekonomickou prognózou ČNB. Pro příští rok se jak v inflaci, tak i ekonomickém růstu liší zásadně od předpokladů ČNB, a to jak ve výši, tak i směru vývoje. Zatímco ČNB předpokládá pokles růstu spotřebitelských cen, MF naopak předpokládá zrychlení jejich růstu. V příštím roce předpokládá oproti letošním 3,2 % její další zrychlení na 3,5 %. Její předpoklad je tedy o 0,7 %, tj. o pětinu vyšší než ČNB (2,8 %). Zatímco ČNB předpokládá meziročně pokles tempa HDP o již zmíněných 0,8 %, MF naopak předpokládá v příštím roce růst o 0,1 %. To podle našeho názoru více než naznačuje, že **návrh státního rozpočtu pro letošní rok stojí na velmi vratkých základech a předpokladech přehlížejících výrazné riziko propojení měnové a rozpočtové restriktce doprovázené atakem růstového předpokladu české**

ekonomiky v příštím roce a potažmo i základních parametrů státního rozpočtu. ČMKOS musí bohužel konstatovat, že zjevně nedošlo k užší koordinaci mezi měnovou a rozpočtovou politikou státu v zájmu odstranění tohoto zjevného rizika dalšího vývoje a vyzývá proto jak vládu, tak i ČNB, aby se na bázi vzájemného dialogu v maximální míře snažily toto riziko snížit.

Za páté – ČMKOS zásadně nesouhlasí s předpokladem nulového růstu platů ve veřejné sféře pro rok 2021, zvláště v situaci, kdy v české ekonomice zjevně sílí inflační tlaky. Vyzývá proto vládu k zahájení vyjednávání o zvýšení minimální mzdy a růstu platů ve veřejné sféře pro rok 2022.

E. Přípomínky k vybraným částem dokumentu

1. Sociální transfery

Návrh státního rozpočtu na rok 2022 nedostatečně zohledňuje reálnou situaci jak na příjmové, tak i na výdajové straně a de facto **obsahuje skrytý deficit v oblasti sociálních transferů.**

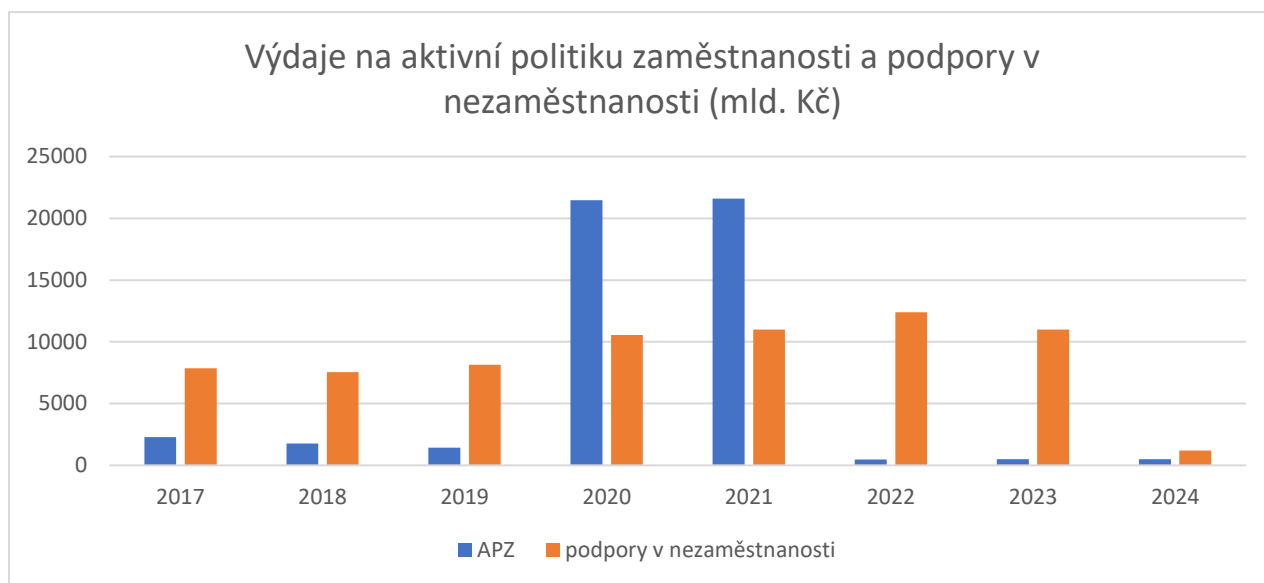
Návrh státního rozpočtu zohledňuje zvýšení výdajů na dávky státní sociální podpory v souvislosti se zvýšením přídatku na dítě a rozšířením okruhu osob, kterým je přídatek vyplácen, schválené změny ve výplatě rodičovského příspěvku či zálohované výživné. Nepočítá však s pokračováním koronavirové krize, kterou signalizuje již dnešní vývoj počtu nově nakažených i situace v některých západních zemích. Minimálně po část příštího roku lze podle odborníků pravděpodobně očekávat návrat další vlny covidu-19, způsobenou některou z jeho mutací, což se pravděpodobně projeví ještě v prvních měsících roku 2022. Je proto nezbytné dále počítat s vyšší nemocností, četnějším čerpáním nemocenského při karanténách a ošetřovného při případném omezení výuky ve školách. **Na dávky nemocenského pojištění je přitom rozpočtováno téměř o 4,5 mld. Kč méně, tj. o 8,5 %, než je očekávaná skutečnost roku 2021.** Rozpočtovaný objem prostředků na nemocenské dávky navíc odpovídá podle střednědobého výhledu situaci v letech 2023–2024, jednoznačně tak možný vliv onemocnění covidem-19 není v návrhu rozpočtu pro rok 2022 zohledněn.

Současně je potřeba s další vlnou covidu-19 **počítat i se ztrátou pracovních míst a poklesem příjmů z výdělečné činnosti,** což povede ke snížení odvodu pojistného do veřejných pojistných systémů. Bude to však vytvářet tlak na sociální systémy, zejména na dávky nemocenského pojištění, státní sociální podpory a dávky pomoci v hmotné nouzi. Většina dávek je nároková (s výjimkou dávek pomoci v hmotné nouzi), a jejich výplata je proto osobám a garantována. V případě překročení rozpočtovaného objemu by tak musely být dodatečné prostředky na jejich výplatu zajištěny v rámci státního rozpočtu přesunem z jiných kapitol, popř. z rozpočtové rezervy, popř. by se prohloubil rozpočtovaný deficit.

2. Trh práce

ČMKOS konstatuje, že s výjimkou „covidových let“ 2020 a 2021 pokračuje trend podcenění výdajů na APZ. Podíl výdajů na aktivní politiku zaměstnanosti na celkových

výdajích politiky zaměstnanosti (pokud započítáme i podporu OZP a insolvenční) v posledních letech dosti kolísal, a to v závislosti na úrovni čerpání prostředků z EU. K výraznému poklesu z hlediska výdajů na APZ ze SR ČR však došlo v roce 2018 na úroveň 0,5 mld. Kč, což bylo zdůvodňováno nízkou a klesající úrovní nezaměstnanosti. Stejný trend pak pokračoval i v roce 2019. V roce 2020 se v souvislosti s aplikací programů Antivirus a dalších anticovidových opatření (jež ČMKOS podpořila) tyto výdaje významně posílily a jejich efektivita byla vysoká. Proto ČMKOS považuje za nepřijatelné opětovné razantní snížení výdajů na APZ, předpokládané v dalších letech. Tento trend je nepochopitelný i ve světle údajů o zvyšování výdajů na podpory v nezaměstnanosti v roce 2022, jež implikují v tomto období zvýšení nezaměstnanosti. Navíc v následujícím období není vyloučena aplikace mechanismu kurzarbeitu, a to v případě, pokud by mělo dojít k ohrožení pracovních míst např. s pokračující pandemií covid-19.



Zdroj: MPSV, 2021 očekávaná skutečnost, 2022–2024 odhad

Situace na trhu práce zároveň přes nízkou nezaměstnanost signalizuje strukturální problémy, kdy na straně jedné je evidován nedostatek pracovní síly, zejména nekvalifikované, na straně druhé vzniká skupina znevýhodněných osob (zejména starších 50 let), která nachází obtížně zaměstnání a „propadá“ se do dlouhodobé nezaměstnanosti a často i do podpory v rámci sociálního systému. V této souvislosti je nutné ve státním rozpočtu, jak již bylo uvedeno výše, navýšit APZ alespoň na 5 mld. Kč. Strukturální problémy na trhu práce v kombinaci s nízkými výdaji na podporu znevýhodněných osob mohou v blízké době znamenat zvýšení nezaměstnanosti. Např. zvýšení nezaměstnanosti o 1 % bod (v absolutním čísle cca 75–80 tis. nezaměstnaných) by při nákladech 377 tis./rok/1 nezaměstnaný, znamenalo podle odhadu MPSV komplexní dopad do veřejných financí cca 30 mld. Kč.

ČMKOS rovněž připomíná, že v materiálu Balíček zaměstnanosti, předloženém v roce 2019 MPSV, který byl následně předmětem tripartitních diskusí v roce 2020, byly mj. vymezeny jako hlavní body zohlednění individuálních potřeb klientů v rámci služeb ÚP ČR, konkrétně:

- zefektivnění činnosti ÚP ČR ve smyslu cílení služeb dle konkrétních potřeb klientů,
- digitalizace služeb zaměstnanosti,

- podpořit motivaci a aktivizaci zejména dlouhodobě nezaměstnaných osob, a to jak nástroji pozitivní motivace, tak sankčními opatřeními,
- existuje skupina osob, která je sice schopna uplatnit se za jistých podmínek na chráněném trhu práce, jejich přechod na volný trh práce je však problematický,
- je proto žádoucí vytvořit nástroj dlouhodobější podpory klientů, čímž bude zvýšena pravděpodobnost jejich budoucího uplatnění na volném trhu práce,
- bude podpořena rovnováha nabídky a poptávky na trhu práce z regionálního hlediska,
- využití propojení agend zaměstnanosti a nepojistných sociálních dávek s cílem změny u klienta – zodpovědnost za svůj život bez dávek.

Proto je třeba k dosažení těchto cílů zajistit i příslušné prostředky. Fakt, že dlouhodobé poukazování na nedostatečnost finančního pokrytí aktivní politiky zaměstnanosti ze strany ČMKOS je opodstatněný, je zřejmý při porovnání s některými vyspělejšími státy EU. Zejména ve srovnání s těmi z hlediska sociální politiky nejvyspělejšími zeměmi EU je tento rozdíl až několikanásobný.

ČMKOS proto i s ohledem na svůj dlouhodobý požadavek, aby se podíl výdajů na APZ zvýšil na úroveň 50 % celkových výdajů na politiku zaměstnanosti, požaduje zvýšení těchto výdajů tak, aby se postupně dostaly na úroveň 5 mld. Kč.

3. Školství

Předložený návrh státního rozpočtu na rok 2022 již neodpovídá současnému stavu jeho přípravy. Podle dostupných informací proběhla řada jednání ministryně financí paní A. Schillerové s představiteli rezortů. Výsledky těchto jednání do předloženého materiálu promítnuty nejsou a ani vlastně nejsou známy konkrétní výsledky, ale pouze obecné informace ze sdělovacích prostředků. Taková praxe ovšem poněkud zpochybňuje a oslabuje význam a účel připomínkového řízení.

Pokud jde o platy pedagogických pracovníků zahrnuté v kapitole 333 MŠMT, jejich rozpočtovaná výše může být velmi významně ovlivněna změnou platového systému pedagogů. Poslanecká sněmovna bude v nejbližších dnech rozhodovat, zda projedná novelu zákona č. 563/2004 Sb., o nepedagogických pracovnících, vrácenou Senátem. Pokud by byla tato novela zákona, v níž je navržena vazba platových tarifů pedagogů na výši průměrné mzdy v národním hospodářství, schválena, znamenalo by to v roce 2022 zvýšení potřebných prostředků na platy a nutnost rozpočtově toto zvýšení zajistit. O této skutečnosti však není v předloženém návrhu vůbec žádná zmínka.

V minulých letech (2019, 2020) schválila vláda dva důležité dokumenty, a to „Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR 2019–2023“ a „Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+“. Oba dokumenty obsahují část věnovanou financování regionálního školství. Dlouhodobý záměr v části 3.1. obsahuje alokaci prostředků vybraných priorit tohoto záměru na léta 2019–2023. V části návrhu státního rozpočtu věnované kapitole 333 MŠMT by mělo být uvedeno, nakolik jsou tyto dlouhodobě koncipované záměry pro rok 2022 rozpočtově zabezpečeny.

Část 4.4. Výdaje na platy zaměstnanců a ostatní platby za provedenou práci, tabulka 18 (platy v OSS a PO v letech 2016–2022). Meziroční stagnace průměrného platu v roce 2022 je demotivující zvláště s ohledem na výši inflace.

Specifické ukazatele rozpočtových kapitol v letech 2022 až 2024. Kapitola 333 MŠMT; tabulka č. 10. Uváděné výdaje regionálního školství a přímo řízených organizací zjevně nemohou zabezpečit realizaci cíle uvedeného v Dlouhodobém záměru vzdělávání a

rozvoje vzdělávací soustavy ČR 2019–2023, tj. dosáhnout u pedagogů v regionálním školství průměrný plat na úrovni 130 % průměrné mzdy v ČR v tomto období.

Tabulková část, tabulka č. 15 Objem prostředků na platy, ostatní osobní náklady a počty míst v příspěvkových organizacích. Z údajů v kapitole 333 MŠMT (prostředky na platy a počet míst) vyplývá, že v roce 2021 by měl průměrný měsíční plat dosáhnout 38 841 Kč a v roce 2022 pak 38 853 Kč, což je v podstatě stagnace. V tabulce uvedené prostředky na platy a počet míst zahrnují i regionální školství. To ovšem znamená, že se ani v tomto segmentu školství nepočítá s platovým nárůstem (růstem úrovně platů vyjádřené nárůstem průměrného měsíčního platu), a to ani u pedagogických, ani u nepedagogických pracovníků. Takový záměr je nepřijatelný.

4. Zdravotnictví a sociální služby

Oblast zdravotnictví. ČMKOS uvítala změnu nařízení vlády o stanovení vyměřovacího základu za osoby, za které je plátcem pojistného na veřejné zdravotní pojištění stát. Připomínáme, že dlouhodobě navrhuje zvýšit vyměřovací základ u osob, za které je plátcem pojistného na veřejné zdravotní pojištění stát, na úroveň osob bez zdanitelných příjmů. Navýšené finanční prostředky navrhuje využít na zlepšení dostupnosti a na rozvoj zdravotní péče v České republice a dále na zlepšení pracovních podmínek těch, kteří se na poskytování zdravotní péče podílejí. Stabilizace zaměstnanců je dle našeho názoru základním předpokladem pro kvalitní a dostupnou zdravotní péči. Ve vztahu k navýšení financí trváme na **využití financí na rozvoj zdravotnického systému, zvýšení dostupnosti a kvality zdravotní péče a ocenění zaměstnanců ve zdravotnictví.**

Znovu opakujeme, že zásadně odmítáme navyšování rezervních fondů pojišťoven nad zákonnou úroveň. Jsme přesvědčeni, že navýšené finanční prostředky jsou nezbytné pro zachování udržitelného chodu zdravotní péče v České republice. Postcovidová doba bude složitá a i ve zdravotnictví je nutný návrat k běžnému režimu. Na zdravotnický systém byly a jsou kladeny obrovské nároky. Je nezbytně nutné, aby se v co nejkratší době zvýšily objemy poskytované zdravotní péče. Pro pacienty je zásadní, aby se zvýšil rozsah preventivní péče a aby se „dohnala“ odložená péče. Zdravotnická zařízení k tomu ovšem musí dostat finanční prostor, pro který je nutné vytvořit odpovídající finanční rámec. Souběžně také připomínáme, že se stát zavázal k aplikaci nového systému úhrad za poskytnutou zdravotní péči prostřednictvím systému DRG a na to jsou také potřeba zvýšené finanční prostředky.

Navýšení úhrad za státní pojištěnce a bez jeho využití přes úhradovou vyhlášku se navýší pouze zůstatky na fondech zdravotních pojišťoven. Tento krok je kontraproduktivní, nesmyslný a je problematický i právně. **Výslovně požadujeme, aby vláda zavázala ministerstvo zdravotnictví, aby zvýšené finanční prostředky, které budou příjmem zdravotních pojišťoven, prostřednictvím úhradové vyhlášky alokovalo na navýšení úhrad za poskytovanou zdravotní péči a na zlepšení pracovních podmínek zdravotníků a dalších zaměstnanců zdravotnických zařízení.**

Opět připomínáme, že do budoucna trváme na navýšení vyměřovacího základu u osob, za které je plátcem pojistného na veřejné zdravotní pojištění stát, na úroveň osob bez zdanitelných příjmů a toto navýšení požadujeme do budoucna legislativně ukotvit. Pro roky, kdy nedojde k navýšení vyměřovacího základu na veřejné zdravotní pojištění osob bez zdanitelných příjmů, požadujeme úpravu (valorizaci) vyměřovacího základu osob, za něž je plátcem pojistného na veřejné zdravotní pojištění stát, dle aktuální meziroční inflace.

ČMKOS velmi uvítala, že si vláda uvědomila nutnost revitalizace a obnovy orgánů ochrany veřejného zdraví. Znovu apelujeme, aby se v návrhu státního rozpočtu navýšily finanční prostředky pro hygienickou službu a zdravotní ústavy tak, aby tyto instituce mohly plnit zákonem svěřené činnosti. Připomínáme, že zásadní role hygienické služby se plně projevila v předcházejících měsících při boji s nemocí covid-19. Je bezpodmínečně nutné změnit úhel pohledu na orgány ochrany veřejného zdraví, poučit se z minulosti, kdy se hygienická služba potýkala se škrty systemizovaných míst a financí, což mělo za následek negativní dopady do práce hygieniků a dalších orgánů ochrany veřejného zdraví v prvních měsících boje s nemocí covid-19. Vytvořená systemizovaná místa je nutné ponechat a urychleně obsadit z důvodů dalšího rozvoje hygienické služby, což zabezpečí lepší ochranu veřejného zdraví pro obyvatele.

Připomínáme, že jsme požadovali pro zaměstnance orgánů ochrany veřejného zdraví (krajské hygienické stanice, Státní zdravotní ústav a zdravotní ústavy) finanční prostředky na mimořádné odměny. Naše žádost spočívala ve vyplacení odměn ve výši 75 000 Kč a ministerstvo zdravotnictví bohužel požádalo pouze o částky na odměny ve výši 30 000 Kč. Tuto částku nepovažujeme za dostatečnou a navrhuje, aby finanční prostředky pro zaměstnance hygienické služby byly doplaceny, což představuje finanční náklad okolo 100 mil. korun. O tuto částku požadujeme rozpočet pro hygienickou službu navýšit a odměny zaměstnancům doplatit.

Další navýšení objemu finančních prostředků, které považujeme za zásadní, je z důvodů, aby vláda zaměstnance v hygienické službě udržela a ocenila jejich práci. V souvislosti s připravovanou změnou nařízení vlády požadujeme, aby na její realizaci obdržely krajské hygienické stanice potřebné finanční prostředky z rozpočtu ministerstva zdravotnictví, do kterého požadujeme připravovanou změnu promítnout. Připomínáme, že v hygienické službě pracuje přibližně 2300 pracovníků, jejichž průměrné výdělky jsou v porovnání s ostatními zaměstnanci veřejné správy nízké. Je nezbytně nutné je zvýšit, a to alespoň o 15 % objemu financí na platy. Dále je dle našeho názoru nutné další navýšení rozpočtu ministerstva zdravotnictví na příjem cca 70 zaměstnanců na posílení hygienické služby v oblasti zaměstnanců mimo služební poměr. Zde se jedná o potřebu navýšit finanční prostředky o dalších 39 mil. Kč. **Celkově požadujeme navýšit rozpočet kapitoly ministerstva zdravotnictví na orgány ochrany veřejného zdraví o 200 mil. Kč oproti předloženému rozpočtu.**

Oblast sociálních služeb. Jako každoročně připomínáme, že Pododdíl 435 (služby sociální péče) je podfinancovaný, což jednoznačně vyplývá ze skutečnosti, že MPSV každoročně vyhlašuje mimořádné dotační tituly na dofinancování sociálních služeb a vláda na toto dofinancování uvolňuje finanční prostředky přes ministerstvo financí. Vzhledem k nutnosti personálně stabilizovat celý sektor považujeme za bezpodmínečně nutné navýšit objem finančních prostředků na dotace pro poskytovatele sociálních služeb (viz požadavek ČMKOS na zvýšení platů v rozpočtové sféře v části D).